

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 105 (1992)

Artikel: Prefaziun tigl rapport annual 1991
Autor: Cantieni, Toni
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-235717>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 22.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Prefaziun tigl rapport annual 1991

da Toni Cantieni, parsoura LR

Scuntrada 1991

Cun la terza «Scuntrada» digl pievel rumantsch digls 5–11 d'avost 1991 a Laax ò la Leia rumantscha mess en accent impurtant an sies program pigl onn da giubileum «700 onns confederaziun». Igl resung da chesta manifestaziun ainten igls meds da massa è sto fitg positiv. La «Scuntrada 1991» ò eneda daple do occasiun da discutar igls problems dalla trilinguitad grischuna e dalla quadrilinguitad svizra. La vischnanca da Laax marea gronda rancunaschientscha per l'organisaziun exemplarica e per igl angaschamaint an favour dalla terza santupada digls Rumantschs, siva da Savognin (1985) e Scuol (1988). La comunicaziun tranter igls Rumantschs ed er chella cun noss confederos betg-rumantschs è da gronda impurtanza. Igl basigns e giaveisch per ena cuntuaziun da talas occurenzas èn cò. La Leia rumantscha vign sainza dubi a porscher cun plascheir tottas premissas per tgi las «Scuntradas» davaintan tradizion er pigl avigneir. Chegl è en forum excellent per en veir dialog e per promover igl spiert da cuminanza.

Gasetta digl de

La premaveira 1991 ò igl manader da project per ena gasetta rumantscha digl de, dr. Giusep Capaul, ansemens cun la cumischung accompagnonta, sottamess en nov project per ena «*Quotidiana*», igl qual sto anc neir discuto ed amplifitgia. Cun la buna viglia da tots ègl francamaintg pussebel da realisar igl «vogl postulat» dalla LR e dallas uniuns affiliadas e da porscher a noss pievel mintga de lectura an rumantsch. La preschientscha quotidiana da noss lungatg-mamma è indispensable per igl mantignamaint da lungatg e da cultura rumantscha. Er las propostas e ponderaziuns dalla cumischung «Stapferhaus» digl onn 1989 èn anc adegna actualas. Ins stò però esser pront da desister da particularissemens an favour digls interess communabels dalla rumantscheia. Schi nous vagn chegl tgi Raimund Vieli numnava igl «anim grond», alloura ègl pussebel da rivar alla fegnameira desiderada. I vala la pagna da cuntuuar!

Las discussiuns concernent igl rumantsch grischun on cuntanschia ena dimensiun naziunala e preoccupeschan oz intensivamaintg betg angal igls Rumantschs, mabagn er noss convaschigns dad oters lungatgs. Chegl è da prancepi positiv.

Rumantsch grischun

Tge ins vottigl cuntanscher cun igl rg? Igl scopo è dall'antschatta annò sto chel, da rivar ad en lungatg da standard per tot igls idioms rumantschs. L'applicaziun digl rg duess an amprema lengia aveir lò la funcziun primara, noua tgi vign an dumonda angal ena versiun rumantscha. Chegl pertotga p. ex. publicaziuns dalla confederaziun, dalla PTT e dallas Veiasdafier federalas, dall'AVS ed otras instituziuns. Ena funcziun placativa ò igl rg pi anavant aint igl sector dall'economia.

La dumonda cardinala da chestas discussiuns è bagn chella: Du-vragn nous en lungatg da standard per la communicaziun tranter igls Rumantschs e cun persungas ed instituziuns d'ordvart la Rumantscheia? A chesta dumonda existenziala ins sogl rasponder angal cun en «EA»!

Las experientschas fatgas igls davos 10 onns mossan cler e net tgi grazia all'existenza digl rg è la preschientscha digl rumantsch sen basa naziunala stada considerablaintg pi gronda tgi avant igl 1982.

**Toni Cantieni,
da 1984 fin 1991
president da la
Lia rumantscha.**

Per la confederaziun vign an dumonda *angal en* rumantsch per las publicaziuns rumantschas. Sot chest aspect è la dumonda digl rg en tema da discussiun da pertada naziunala.

L'alternativa tigl rg pudess angal esser l'applicaziun dad en idiom rumantsch scu lungatg uffizial. Chegl cundiziunescha però l'acceptanza dad ena tala maseira er davart digls idioms.

Las discussiuns pertutgont igl rg èn agl mument dad oz da gronda actualitat an connex cun la revisiun digl artetgel 116 dalla constituziun federala. Sen camp cantunal è er an preparaziun ena lescha per la promozion ed igl sustign digls treis lungatgs cantunals.

Nova uniun affiliada dalla LR

Igl onn da gestiun 1991 è sto en onn d'impurtanza particulara per la Rumantscheia er arisguard igls Rumantschs dalla Bassa. Plaschevla-maintg ègl sto pussebel da fundar «*l'Uniun da las Rumantschas e dals Rumantschs en la Bassa (URB)*».

Chegl è en grond progress per la Rumantscheia. Ossa èn igls Rumantschs ordvart igl Grischun integros ainten igls organs dalla Leia rumantscha scu organisaziun tetgala. A tots Rumantschs dalla Bassa lagn nous esser angratzgevels per igl sustign tgi els ans dattan sen camp naziunal. Els èn noss ambassadours an Svizra tudestga, talianga e franzosa.

Situaziun finanziala

Siva tgi la confederaziun ò do suatiendscha a nossa dumonda dad adattar las contribuziuns annualas alla carascheia, ò er igl cantun fatg chest pass. Uscheia sa preschainta igl chint da gestiun dalla LR per igl onn 1991 an moda cuntantevla. La situaziun dallas finanzas per nossas societads affiliateds è bagn er sa migliurada graztga allas contribuziuns augmentadas. Las obligaziuns dallas uniuns creschan però permanentamaintg. Dasper la confederaziun ed igl cantun ston aint'igl avigneir er nossas vischnancas contribueir daple alla situaziun finanziala dallas societads regiunalas. Ena buna basa finanziala è necessaria er per instituziuns culturalas. La labour ed igl angaschamaint da chestas instituziuns è d'impurtanza eminenta per nossa cuminanza. Cò maretan er las societads da cant e musica, da mastiranza e da sport, gronda rancunaschientscha. Tge fiss la veta publica an nossas vischnancas sainza las activitads dallas uniuns da teater, da professiun e da scolaziun, digl art, dallas uniuns da giuventetna ed otras?

Angraztgamaint

Cun la midada digl onn è eida a fegn la perioda d'uffezi digls organs dalla Leia rumantscha (1989–1991). Conform agls tschanta-maints da noss'uniun tetgala ò er mido la presidenza. Chegl è igl mu-ment dad angraztger cordialmaintg agls organs dalla LR ed allas uniuns affiliadas per la confidanza demussada. Chest angraztgamaint less ia er admetter a noss collaburatours ed ampluias tgi on presto ena fitg buna labour. Igls scribents rumantschs ed igls scolasts sen igls dif-ferents scalems da nossas scolas less ia includer ainten mies pled d'an-graztgamaint. Els tots labouran cun anim e perseveranza per la pro-moziu da noss lungatg e da nossa cultura. Chegl vala er per igls meds da massa – pressa, radio e televisiun.

Dalla radunanza da delegos digl december 1991 ò er igl vicepresi-dent dalla LR, dr. Jon Nuotclà, mess a disposiziun sies uffezi. Ad el, alla suprastanza ed agl cunsegl less ia angraztger da cor pigl sustign demus-so. An substituziun per tottas e tots funcziunaris dalla LR angraztg ia a noss secretari, dr. Bernard Cathomas, per igl ordvart grond angascha-maint an favour dalla rumantscheia. Els tots prestan igl de cugl onn la-vour da qualitad, tgi marea nostra rancunaschientscha. Finalmaintg less ia betg tralascher dad angraztger agls delegos dalla LR per la grond'onour tgi els on demusso cun acceptar la proposta dalla supra-stanza d'am dar la commembranza d'onour dalla Leia rumantscha.

Agl nov parsoura dalla LR, prof. Chasper Pult, ed a tots novtschar-nias giaveisch ia da cor tot igl bung per en'activitat fritgevla aint'igls differents gremis dalla Leia rumantscha.